

# Prelomit' vlny



**Originálny názov:** Breaking the Waves

**Tvorcovia:**

**Réžia:** Lars von Trier

**Scenár:** Lars von Trier

**Spoluscenárista:** Peter Asmussen

**Kamera:** Robby Müller

**Hudba:** rôzne skladby a piesne

**Strih:** Anders Refn

**Hrajú:** Emily Watson (Bess McNeill), Stellan Skarsgård (Jan Nyman), Katrin

Cartlidge (Dodo McNeill), Jean-Marc Barr (Terry), Adrian Rawlins (dr.

Richardson), Jonathan Hackett (pastor), Udo Kier (sadista na lodi),

Mikkel Gaup (Pits), Sandra Voe (Bessina matka), Phil McCall a ďalší

**Krajina pôvodu:** Dánsko, Švédsko, Francúzsko, Holandsko, Nórsko

**Rok výroby:** 1996

**Minutáž:** 159 min.

**Jazyková verzia:** anglicky s českými titulkami

**Formát:** DCP, MP4

**Žáner:** melodráma

**Odporúčaná prístupnosť:** MN 15

**Premiéra v SR:** 13. 4. 2023 – obnovená premiéra (predchádzajúce premiéry – 2. 4. 1998 a 25. 3. 2010)

**Koniec monopolu:** 30.09.2027

### Krátky popis:

Nevinná Bess je ochotná svojmu ochrnutému mužovi splniť každé želanie. Emocionálne pôsobivá, seversky ponurá a expresívne nakrútená úvaha o hraniciach dobra a zla.

Film, ktorý preslávila Emily Watson, získal Veľkú cenu poroty na MFF v Cannes a vyše 40 ďalších ocenení.

### Synopsa:

Príbeh o sile a moci lásky sa odohráva v zapadnutej dedinke v severnom Škótsku v 70. rokoch. Hlboko veriaca protestantská dievčina, mladučká a naivná Bess, sa vydá za svetaskúseného ťažiara Jana, ktorý pracuje na naftárskej plošine v Severnom mori. Jana veľmi priťahuje nevinnosť a čistota dievčaťa, ktoré sa pravidelne rozpráva s Bohom. Čoskoro po svadbe ale muž utrpí pri explózii úraz a ochrne na celom tele. Bess sa obviňuje, pretože sa predtým vrúčne modlila k Bohu, aby jej ho vrátil domov.

Jan neznesie pomyslenie, že sa už nikdy nebude môcť milovať, a presvedčí Bess, aby spala s inými mužmi. Jej mimomanželské sexuálne aktivity, doma podrobne líčené, mu snáď prinesú úľavu a vyslobodenie. Zálety ale majú tragické následky.

Prvý diel Trierovej "trilógie zlatého srdca," mystický príbeh o sile viery, miere sebaobetovania a pute lásky, získal na MFF Cannes 1996 Grand Prix a preslávila britskú herečku Emily Watson, ktorá za rolu Bess získala nomináciu na Oscara.

### Vybrané ocenenia:

**1996:** Veľká cena poroty – MFF v Cannes; Felix za najlepší európsky film roku a najlepší herecký výkon v hlavnej ženskej role (Emily Watson) a Cena FIPRESCI; nominácia na Oscara pre Emily Watson v kategórii najlepší herecký výkon v hlavnej ženskej úlohe; **1997:** nominácie v kategóriách najlepší hraný film – dráma a najlepšia herečka v hranom filme – dráma (Emily Watson) – Zlatý glóbus; César za najlepší zahraničný film roku; Najlepší film – MFF Sarajevo 1996; 2. cena na MFF v Toronte; Cena divákov – MFF Vancouver 1996; Najlepší dánsky film, najlepšia herečka v hlavnej úlohe (Emily Watson), najlepšia herečka vo vedľajšej úlohe (Katrin Cartlidge), najlepšia kamera, najlepší strih, najlepšie masky, najlepšia výprava, najlepší scenár, najlepší zvuk (Per Streit) – Dánske filmové ceny Robert; **1998:** Český lev pre najlepší zahraničný film uvedený v ČR v roku 1997.

### O filme:

Manželstvo ústrednej dvojice je spútané prадivom racionálne nedefinovateľných väzieb a nie je ohraničené jeho pozemským trvaním. Osobitý pohľad s citlivou osciláciou medzi sexom a náboženstvom, hriechom a zodpovednosťou podporujú vypäté herecké výkony a nepokojná, akoby roztržitá kamera Nemca Robbyho Müllera (okrem iných spolupracovníka Wima Wendersa a Jima Jarmuscha). Pozoruhodné dielo zrejme najoriginálnejšieho európskeho filmára súčasnosti (majstra filmového svetla s neobyčajne jasnou víziou,

dokonalým ovládaním remesla a schopnosťou takmer hypnoticky uchvátiť diváka) vzniklo aj zásluhou 20 sponzorov so 40 miliónmi frankov ako transpozícia látky z kresťanských mučeníckych legiend do modernej doby. Vyžaruje z neho ohromná citovosť, vypätá vášnivosť a spasiteľská láska, hraničiaca so sebaoponujúcou pokorou. Hlavným efektom jednoduchého príbehu je nepretržité vedomie osudu, nenápadne, ale stále silnejšie podsúvané žasnúcemu divákovi. Prirodzené a až desivo ľudské milostné scény sú surové a obnažené ako divoký prímorský kraj, v ktorom sa odohrávajú.

*Peter Ulman: Prelomiť vlny* – IN: *Sprevodca klubovým filmom* (ASFK v spolupráci so SFÚ, 2001) s. 127 – 128 (úryvok z pôvodnej neskrátenej verzie)

### Biografia režiséra:

**Lars von Trier** (30. 4. 1956, Kodaň, Dánsko) – v roku 1983 absolvoval Dánsku filmovú školu. Jeho celovečerný filmový debut *Prvok zločinu* bol ocenený na MFF v Cannes a v Chicagu. Z deviatich von Trierových filmov vybraných do súťaže v Cannes boli štyri ocenené hlavnými cenami – *Forbrydelsens element* (Prvok zločinu, 1984 – Cena najvyššej technickej komisie), *Európa* (Europa, 1991 – Cena najvyššej technickej komisie, Najlepší umelecký prínos/Lars von Trier, Cena poroty), *Prelomiť vlny* (Breaking the Waves, 1996 – Veľká cena poroty), *Tanečnica v tme* (Dancer in the Dark, 2000 – Zlatá palma), pričom za posledný z nich získala navyše Björk Cenu pre najlepšiu herečku. Rovnaké ocenenia získali i herečky v jeho filmoch *Antikrist* (2009) a *Melancholia* (2011). Von Trier je spoluautorom koncepcie Dogma 95 – nakrútil podľa nej *Idiotov* (Idioterne, 1998). Lars von Trier, Søren Kragh-Jacobsen, Kristian Levring a Thomas Vinterberg za ňu v roku 2008 dostali Európsku filmovú cenu za výnimočný európsky prínos svetovému filmu. Je aj tvorcom reklám, videoklipov a televíznych filmov. Celosvetový úspech mal najmä jeho seriál *Kráľovstvo 1* (1994, spoluréžia Morten Arnfred) a *Kráľovstvo 2* (1997, spoluréžia Morten Arnfred). V roku 2022 nakrútil jeho pokračovanie *Kráľovstvo Exodus* (spoluréžia Morten Arnfred).

Vo filmových kluboch sa hrali i jeho filmy *Dogville* (2003), *Manderlay* (2005), *Kto je tu riaditeľ?* (2006), *Nymfomanka I. – II.*, (2013) a *Jack stavia dom* (2018). V roku 1992 založili s producentom Petrom Aalbakom Jensenom vlastnú produkčnú spoločnosť Zentropa Entertainment, za účelom dosiahnutia finančnej nezávislosti, a tým aj tvorivej slobody. Zentropa produkuje nielen filmy Larsa von Triera, ale i tvorcov, ako sú Susanne Bier, Thomas Vinterberg, Lone Scherfig, Pernille Fischer Christensen či Anders Thomas Jensen.

**Z filmov** – 1967: **Turen til Squashland** (Výlet do Squashlandu) – krátkometrážny animovaný; 1968: **Nat, skat** (Dobrá noc, miláčik) – krátkometrážny; 1969: **Et skakspil** (Šachová partia) – krátkometrážny; **En røvsyg oplevelse** (Nechutný zážitok) – krátkometrážny; 1970: **Hvorfor flygte fra det du ved du ikke kan flygte fra?** (Prečo pred tým utekať, keď vieš, že tomu neutečieš?) – krátkometrážny; 1971: **En blomst** (Kvetina) – krátkometrážny; 1977: **Orchidégartneren** (Pestovateľ orchideí) – krátkometrážny; 1979: **Menthe – la bienheureuse** (Blažená Menthe) – krátkometrážny; 1979: **Produktion I** – študentský film; **Produktion II** – študentský film; 1980: **Nocturne** (Nokturno) – študentský film; **Historien om de to ægtemænd med alt for unge koner** (Príbeh dvoch manželov a ich príliš mladých žien) – študentský film; **Dokumentarøvelsen – Lolita** (Dokumentárne cvičenie – Lolita) – študentský film; 1981: **Den sidste detalje** (Posledný detail) –

krátkometrážny; **Befrielsesbilleder** (Obrazy oslobodenia) – absolventský film; 1984: **Forbrydelsens element** (Prvok zločinu); 1987: **Epidemic** (Epidémia); 1988: **Medea** (TV – Médea); 1991: **Európa** (Europa); 1994: **Kráľovstvo 1** (Riget I, spoluréžia Morten Arnfred) – televízny seriál; 1996: **Prelomiť vlny** (Breaking the Waves); 1997: **Kráľovstvo 2** (Riget II, spoluréžia Morten Arnfred) – televízny seriál; 1998: **Idioti** (Idioterne); 2000: **Tanečnica v tme** (Dancer in the Dark); **D-dag** (TV – Deň D, spoluréžia Søren Kragh-Jacobsen, Thomas Vinterberg, Kristian Levring); 2003: **Dogville: The Pilot** – krátkometrážny; **Dogville** (uvedený); **Pät' prekážok** (De fem benspond, spoluréžia Jorgen Leth) – dokumentárny; 2005: **Manderlay** (u.); 2006: **Kto je tu riaditeľ?** (Direktøren for det hele); 2007: **Occupations** – krátkometrážny film z poviedkového filmu **Chacun son cinema** (Každému jeho kino, 33 rôznych režisérov); 2009: **Antikrist** (Antichrist), 2011: **Melancholia** (uvedený); 2013: **Nymfomanka I.** a **Nymfomanka II.** (Nymphomaniac); 2014: **Nymfomanka I. – režisárska verzia** a **Nymfomanka II. – režisárska verzia** (Nymphomaniac Director's Cut); 2018: **Jack stavia dom** (The House That Jack Built); 2022: **Kráľovstvo Exodus** (Riget Exodus, spoluréžia Morten Arnfred) – televízny seriál.

## LINKY

[Film na asfk.sk](https://www.asfk.sk)

[Materiál k filmu na stiahnutie](#)

Meno: visitor | heslo: visitor